

Digitalis ferruginea (náprstník rezavý)

Trvalkový záhon prvú sezónu po podzimnej výsadbe – patrné jsou doplnené letničky slunečnice a sléz maurský

niček je určité množství volného prostoru mezi vysazenými trvalkami. Letničky i dvouletky by měly fungovat jako vtroušené druhy, které využívají volná místa a zde alespoň dočasně tento prostor vyplní. Neměly by však být příliš agresivní, aby nevytlačily vysazené trvalky ostatních funkčních skupin.

Z tohoto důvodu je nutno co nejpečlivěji, nejlépe na základě osobních zkušeností, kombinovat jednotlivé druhy. Příliš vitální druhy (v tabulce označeny „3“), zejména *Verbascum chaikii*, *Verbascum bomby-*

ciferum, *Agrostemma githago* nebo *Gaura biennis* lze doporučit pouze do vysokých trvalkových směsí s vysokou konkurencí trvalek. Obzvláště dvouletky (zejména mohutnější divizny) mohou v prvním roce vytvářet mohutné listové růžice, které mohou výrazně konkurovat okolním trvalkám. Vysoké, subtilní druhy, jako je *Verbena bonariensis* nebo *Cosmos bipinnatus*, mohou ve směsi působit dlouhodobě, protože nemají velké nároky na šířku, ale jsou schopny dlouhodobě přežít i ve směsi vyšších trvalek.

Optimální je zřejmě střední hodnota (označena v tabulce hodnotou „2“), kdy je zřejmé, že rostliny jsou schopny ve směsi dlouhodobě existovat, nicméně nejsou příliš agresivní. U záhonů pak bylo také objeveno ve větším množství na okraji záhonu, kde nebyl takový konkurenční tlak a zapojený porost. Velká část rostlin dokáže ze zásob semen vyčkat i delší dobu a reagovat na náhlou změnu v konkurenci – nejčastěji úhyn či odstranění některých jiných trvalek.

Závěr

Letničky i dvouletky jsou při vhodném výběru velmi příhodným doplněním smíšených trvalkových záhonů. Největším přínosem je určité jejich velká atraktivita daná dlouhým a výrazným kvetením, které je důležité zejména v prvních dvou letech. Většina letniček i dvouletek se v záhonech udržuje i po více let díky samovolnému přesévání. Odpadá tedy nutnost každoroční výsadby a snižují se tím i nároky na údržbu. Nároky na údržbu nicméně vzrůstají zejména v oblasti správného rozlišení žádoucích semenáčků letniček od nechtěných semenáčků jiných plevelů. Zde vyzkoušený sortiment je pouze velmi malou částí využitelného sortimentu letniček a dvouletek a měl spíše demonstrovat různorodost použitelného spektra rostlin.

Text a foto Ing. Adam Baroš,
VÚKOZ, v. v. i., Průhonice

Článek byl odborně recenzován.

Poděkování

Tento článek vznikl za finanční podpory projektu Národní zemědělské agentury Ministerstva zemědělství České republiky NAZV QI112A138 Lokální identita zeleně venkovských sídel.

Seznam použité literatury je k dispozici u autora nebo v redakci časopisu.

Eschscholzia californica (sluncovka kalifornská) a *Papaver rhoeas* (mák vltčí) v přírůžkové výsadbě

Pro maximální využití velkého potenciálu těchto krátkověkých bylin je vhodné respektovat následující:

- nároky vybraných letniček i dvouletek musí být odpovídající zvolenému stanovišti, tj. zejména slunná, výsušná poloha a bez závlivky,
- vhodným způsobem založení u většiny letniček i dvouletek je výsadba (v první sezóně po založení na konci května) z předpěstované sadby ze sadbovačů, kde menší kořenový prostor umožní snadnější výsadbu do již zamulčovaného povrchu a omezí případné znečištění mulče substrátem ze spodní části. Některé druhy je lépe vysévat přímo na zamulčovaný povrch, nelze však zaručit ani dobře odhadnout výsevek a následné vzházení rostlin,
- nevhodné jsou druhy příliš vitální s velkou listovou plochou (např. *Nicotiana*, *Amaranthus* aj.), s velkým množstvím semen (*Amaranthus* aj.) či příliš vzrůstné a vitální (*Ricinus communis*, *Cleome spinosa* aj.), nebo naopak příliš drobné, jemné či běžně netvořící semena (např. plnokvěté odrůdy aj.),
- nevhodné jsou druhy množené vegetativně, protože není předpoklad, že by vydržely do další sezóny (z tohoto důvodu nebyly ve směsích ani použity).

Původcovia ochorení znižujú estetickú a dendrologickú hodnotu drevín

Významnú časť pracovného programu venujú odborníci z Ústavu ekológie lesa SAV Zvolen, Pobočka biológie drevín Nitra hodnoteniu príčin poškodenia a znehodnocovania drevín vo verejnej zeleni a vo významných dendrologických objektoch na Slovensku. Poznatky o drevinách a ich problémoch pri pestovaní získali vo významnej zbierke drevín v Arboréte Mlyňany SAV, v mestských a kúpeľných parkoch, uličnej výsadbe, na pietnych miestach, v cintorínoch, špeciálnej zeleni, pri verejných budovách, školách a na sídliskách.

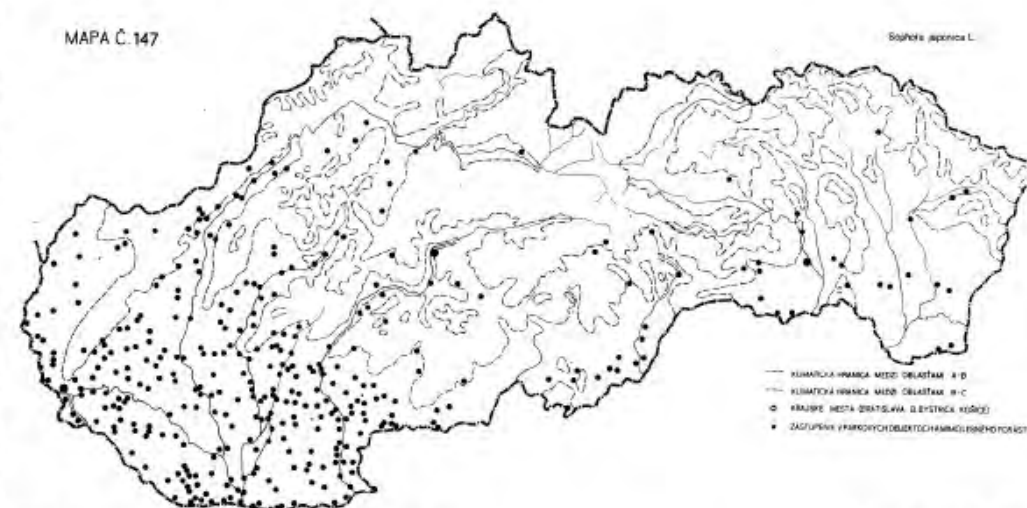
Základnou metódou výskumu bola inventarizácia škodlivých činiteľov a ich diagnostika v laboratórnych podmienkach. Potvrdili, že dreviny vo verejnej zeleni majú poškodené korene, kmene, konáre a asimilačné orgány.

Poškodenie koreňov

Z biotických škodlivých činiteľov korene poškodzujú huby rodu *Phytophthora*. V lesných porastoch a v parkoch, kde hostiteľské dreviny majú vzájomne prerastené korene, tieto huby spôsobujú veľké škody. Spoločným diagnostickým znakom poškodenia koreňov je, že dreviny usychajú od vrcholca, listy majú nasadené na konci konárov. V druhom a treťom roku infekcie sú listy malé, presvetlené a postupne usychajú (obr. 1).

Korene majú významnú funkciu, zásobujú nadzemnú časť vodou a živinami. Zaznamenali sme ich poškodenie hlavne v zeleni pri školských

MAPA Č. 147

Atlas rozšírenia cudzokrajných drevín na Slovensku

Zdroj: Benčaf, F. (1982)

detských ihriskách. Pôda sa okolo bázy kmeňa porušila pri detských aktivitách, odkryté korene zhoršujú životné podmienky pre stromy, zároveň sú zdrojom nebezpečných úrazov (obr. 2). Stabilitu stromov znižujú mechanické poškodenia bázy kmeňa. Ak sa včas neosetria

rany a dutiny, hýfy mycélia drevo-kazných húb postupne spôsobujú rozklad dreva aj jadra dreva na kmeni (obr. 3).

Ochorenie platanov

Dominantnými drevinami v mnohých parkoch a alejách sú druhy rodu *Pla-*

tanus. Hodnotili sme ich s cieľom zistiť výskyt karanténnej huby *Ceratocystis platani* (J. M. Walter) Engelbr. & T. C. Harr. Modelovými územiami boli chránená platanová aleja na Alžbetinom ostrove v Komárne (obr. 4, 5), park Úradu vlády SR Bratislava – Rusovce, Sad Janka Kráľa v Bratislave – Petržal-

Obr. 2 – Poškodené korene zhoršujú životné podmienky pre stromy

Obr. 1 – *Skimmia japonica* poškodená hubou rodu *Phytophthora*

Obr. 3 – Prieběžná dutina na *Platanus hispanica*